

МЕТОДИКА КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ ЛІЦЕЮ НА РІВНІ СТАНДАРТУ

Реєстраційний номер: 0118U003364

Роки виконання: 2018-2020

Назва пріоритетного напрямку: Повна загальна середня освіта.

Науковий керівник: Горошкіна О. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка відділу навчання української мови та літератури.

НАУКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ, ДОСЯГНУТІ В ХОДІ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ З ТЕМИ «МЕТОДИКА КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ ЛІЦЕЮ НА РІВНІ СТАНДАРТУ»

О. М. Горошкіна, доктор пед. наук, професор

Навчання української мови сучасних учнів ліцею має бути спрямоване на розвиток кожного підлітка (особистісно орієнтоване), мотивоване, орієнтоване на інші результати, щоб дійсно забезпечувати правильний життєвий вибір і соціалізацію випускників. З огляду на це в результаті дослідження:

упроведжено експериментальну методику компетентісно орієнтованого навчання української мови учнів ліцею на рівні стандарту в школи України, що сприяло реалізації таких освітніх завдань: формування внутрішньої мотивації щодо вивчення української мови; виховання ціннісного ставлення до державної мови, спілкування нею; надання знанням і вмінням з української мови функційності, дієвості; формування узагальнених знань і вмінь (аналізувати, синтезувати, порівнювати, узагальнювати, робити власні висновки); у результаті впровадження експериментальної методики під час спостереження на уроках української мови, спілкування з учителями виявлено: зростання інтересу учнів до уроків; бачення ширших перспектив застосування знань і вмінь з української мови; переосмислення ролі мови для особистісного розвитку; мотивованість на міжособистісне спілкування; у результаті активізації таких системних елементів методики, як цілевизначення, рефлексія (що важливо для саморозвитку школярів), завдань для самонавчання, вибір домашнього завдання зростає активність, ініціативність учнів на уроках; робота з мовленнєвими жанрами сприяла регулюванню соціальної поведінки, формуванню впевненості у процесі комунікації, що важливо для комфортного входження учнів у соціум. Особливості компетентісно орієнтованої методики відображено в «Концепції навчання української мови учнів ліцею»;

– *доведено* припущення: система вправ і завдань, покладена в основу експериментальної методики, сприятлива для формування таких життєво важливих умінь XXI століття: успішно спілкуватися, ефективно й продуктивно співпрацювати, творчо розв'язувати проблеми, ухвалювати рішення, бути рішучими й наполегливими. У процесі експериментального навчання підтверджено, що системне

цілевизначення, планування, рефлексія забезпечує формування важливої ключової компетентності – навчання впродовж життя;

– встановлено, що в результаті добре реалізованого принципу текстоцентризму підвищилася ефективність роботи над формуванням умінь виявляти, формулювати й розв'язувати проблеми, збагачувати емоційний світ підлітків, долати різноманітні труднощі, розвивати систему ставлень в учнів;

– *упроваджено* в освітній процес ліцеїв науково обгрунтоване й експериментально апробоване дидактико-методичне забезпечення: підручники української мови для 10-11 класів, матеріали посібників «Методика компетентнісно орієнтованого навчання української мови учнів ліцею на рівні стандарту», «Мовленнєві жанри на уроках української мови в ліцеї (рівень стандарту)».

УПРОВАДЖЕННЯ КОМПЕТЕНТНІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ ЛІЦЕЮ НА РІВНІ СТАНДАРТУ

О. М. Горошкіна, доктор пед. наук, професор

Сучасні соціальні виклики, спричинені глобалізацією, утвердженням тенденцій відкритого суспільства, інформатизації, інноваційності в усіх його галузях, зумовлюють необхідність розроблення методики компетентнісно орієнтованого навчання української мови на рівні стандарту, що забезпечує функційність та ефективність навчання, сприяє формуванню ключових і предметної компетентностей учнів. Особливості компетентнісно орієнтованої методики відображено в «Концепції навчання української мови учнів ліцею».

Ефективна реалізація експериментальної методики навчання української мови ліцеїстів на рівні стандарту залежала від урахування психолого-педагогічних засад, зокрема підходів до навчання, загальнодидактичних та специфічних принципів навчання української мови, реалізованих у підготовлених підручниках й авторських посібниках для вчителя. Прикметною ознакою розроблених підручників української мови є спрямованість на формування ключових і предметної компетентностей учнів. У межах експериментальної методики окреслено напрями роботи з унормування українського мовлення ліцеїстів на засадах компетентнісного підходу та формування компетентного мовця на уроках української мови в 10-11 класах. Експериментальною методикою було передбачено розроблення системи компетентнісно орієнтованих завдань, що зумовлювали створення на уроці ситуацій, максимально наближених до життєвих, моделювання ситуацій вибору, що потребують від учнів висунення гіпотез, пошук варіантів розв'язання проблеми; застосування методів, прийомів і засобів навчання, що спонукають учнів до самостійного здобування інформації, роботи з нею; проблемний характер навчального матеріалу; добір дидактичного матеріалу, завдань, що передбачають комплексну перевірку рівня підготовленості учнів, оскільки перевіряють не рівень засвоєння знань з предмета, а інтегровані якості особистості, а також спонукають учнів до пошуку нестандартних рішень, до аналізу власних рішень та рішень інших. Дотримання означених вимог сприяло посиленню в учнів інтересу й мотивації до навчання.